

Kinh tế số – Động lực bứt phá cho thương mại điện tử Nghệ An

Toàn cầu hóa và kỷ nguyên số

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và Cách mạng công nghiệp 4.0, kinh tế số không còn là khái niệm xa lạ mà đã trở thành trụ cột của phát triển kinh tế - xã hội. Nếu như trước đây, công nghệ thông tin chỉ được xem là công cụ hỗ trợ sản xuất và kinh doanh, nay dữ liệu lớn (Big Data), trí tuệ nhân tạo (AI), thanh toán số và logistics thông minh đã trở thành “hạ tầng mềm” của nền kinh tế hiện đại.



Ảnh: Canva

Tại Việt Nam, kinh tế số được xác định là động lực thúc đẩy đổi mới sáng tạo và tăng trưởng bền vững. Các lĩnh vực như thương mại điện tử (TMĐT), công nghệ tài chính (fintech), trí tuệ nhân tạo... không chỉ thay đổi cách doanh nghiệp và tổ chức vận hành mà còn tác động mạnh đến hành vi tiêu dùng của người dân. Trong đó, TMĐT nổi lên như một “mũi nhọn” chuyển đổi số, góp phần đưa hàng hóa đến tay người tiêu dùng nhanh hơn, giảm chi phí trung gian và mở rộng thị trường không bị giới hạn bởi địa lý.

Nghệ An: tiềm năng lớn từ quy mô dân số và hạ tầng số

Là tỉnh có diện tích lớn nhất Việt Nam và dân số hơn 3,4 triệu người, Nghệ An hội tụ nhiều điều kiện để phát triển kinh tế số và TMĐT. Những năm gần đây, hạ tầng viễn thông – Internet của tỉnh được cải thiện rõ rệt, tỷ lệ người dân dùng smartphone và mạng xã hội gia tăng nhanh chóng. Đây là nền tảng quan trọng để kinh doanh trực tuyến và tiêu thụ hàng hóa qua các sàn TMĐT.



Ảnh: Canva

Thông qua mạng xã hội, các sản phẩm OCOP của Nghệ An đang có thêm “cánh cửa” để vươn xa. Nhiều mặt hàng nông sản, thủ công mỹ nghệ không chỉ gia tăng giá trị thương mại mà còn mở rộng thị trường tiêu thụ, góp phần nâng tầm thương hiệu địa phương. Đây cũng là cơ hội để doanh nghiệp, hợp tác xã và hộ sản xuất tiếp cận các kênh phân phối lớn trong và ngoài tỉnh. Đáng chú ý, các đặc sản nổi tiếng như cam Vinh, chè Nghệ An, hải sản Cửa Lò, mật ong Nghĩa Đàn... đã được quảng bá mạnh mẽ trên các kênh trực tuyến, sàn thương mại điện tử, qua đó khẳng định chỗ đứng và nâng cao giá trị nông sản xứ Nghệ.

Biểu 1. Tỷ trọng giá trị tăng thêm của kinh tế số trong GRDP Nghệ An giai đoạn 2020–2024

Năm	2020	2021	2022	2023	2024
Nghệ An	6,63	6,60	7,28	7,68	9,05

Nguồn: Thông cáo báo chí kết quả biên soạn chỉ tiêu tỷ trọng giá trị tăng thêm của kinh tế số trong GDP, GRDP giai đoạn 2020-2024 của Cục Thống kê

Số liệu thống kê giai đoạn 2020–2024 cho thấy tỷ trọng đóng góp của kinh tế số trong GRDP Nghệ An đã tăng từ 6,63% lên 9,05%. Đây không chỉ là con số phản ánh sự tăng trưởng ổn định, mà còn cho thấy chuyển dịch rõ rệt trong cơ cấu kinh tế của địa phương. Việc chính quyền tỉnh đẩy mạnh chuyển đổi số, thúc đẩy thương mại điện tử, hỗ trợ doanh nghiệp ứng dụng công nghệ thông tin, cùng với xu hướng người dân ngày càng quen thuộc với các dịch vụ số, là những yếu tố quan trọng tạo nên kết quả này.

Theo giới chuyên gia, mức tăng trưởng trên khẳng định kinh tế số đang trở thành động lực mới, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh, mở rộng thị trường và đa dạng hóa hình thức sản xuất – kinh doanh cho Nghệ An. Quan trọng hơn,

xu thế này đặt nền móng để địa phương tiến tới mục tiêu xây dựng nền kinh tế số toàn diện, gắn kết chặt chẽ với tiến trình phát triển bền vững

Quy mô doanh nghiệp nhỏ, thị trường rộng và bài toán thu nhập bình quân đầu người trên địa bàn tỉnh Nghệ An

Với quy mô dân số lớn, song tỷ lệ doanh nghiệp trên đầu người tại tỉnh Nghệ An còn thấp so với cả nước, cụ thể năm 2024, Nghệ An có 12.766 doanh nghiệp, tương ứng 3,68 DN/1.000 dân – thấp hơn nhiều so với mức bình quân cả nước (8–9 DN/1.000 dân). Điều này cho thấy khu vực kinh tế hộ cá thể vẫn chiếm tỷ trọng lớn, doanh nghiệp có quy mô lớn tham gia vào hoạt động kinh doanh trên địa bàn tỉnh còn ít.

Biểu 2. Quy mô dân số, số lượng doanh nghiệp và thu nhập bình quân – cơ sở cho phát triển TMDT Nghệ An giai đoạn 2020–2024

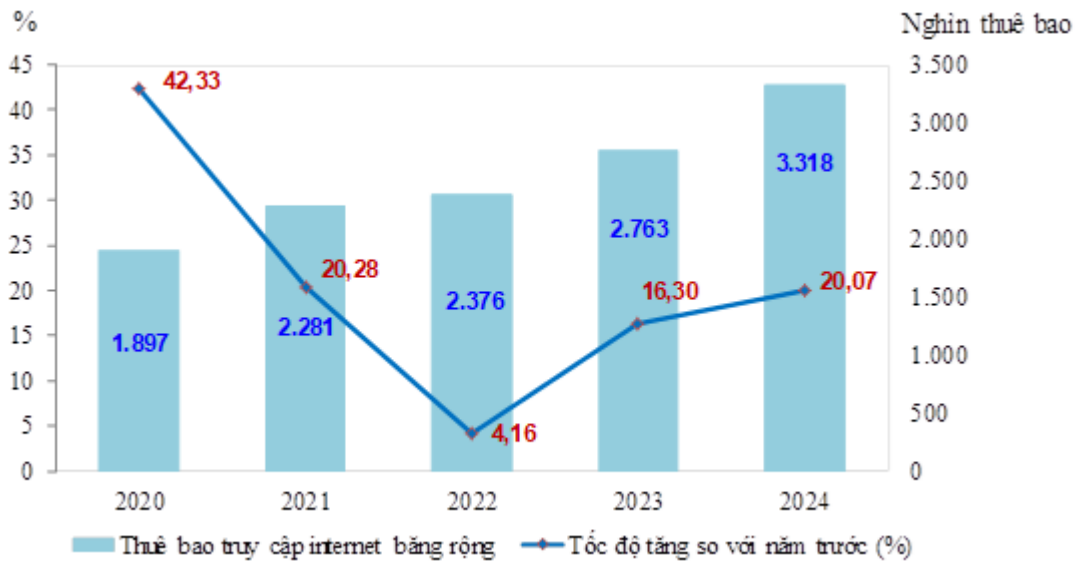
Chỉ tiêu	2020	2024
Dân số trung bình (nghìn người)	3.365,2	3.472,3
Số doanh nghiệp (Doanh Nghiệp)	10.244	12.766
Doanh nghiệp/1.000 dân (Doanh nghiệp)	3,04	3,68
Thu nhập bình quân đầu người (nghìn đồng/tháng)	3.007,1	4.420,3

Nguồn: Niên giám Thống kê tỉnh Nghệ An năm 2024

Thu nhập bình quân đầu người trên địa bàn tỉnh Nghệ An chỉ đạt 4,42 triệu đồng/người/tháng, tương đương 53 triệu đồng/năm, thấp hơn so với mức bình quân toàn quốc (5,5–6 triệu đồng/tháng). Thu nhập thấp do dân số khu vực nông thôn chiếm tỷ trọng lớn, đã ảnh hưởng đến sức mua trong tỉnh, dự báo quy mô thị trường bán lẻ trực tuyến chưa tương xứng với quy mô dân số.

Hạ tầng số phát triển nhanh

Điểm sáng của Nghệ An là hạ tầng Internet tăng trưởng mạnh, đáp ứng cho giao dịch TMDT và hoạt động, kinh doanh trực tuyến.

Biểu 3. Thuê bao Internet băng rộng Nghệ An

Nguồn: Niên giám Thống kê tỉnh Nghệ An năm 2024

Chỉ trong 4 năm, số thuê bao băng rộng tăng gấp 1,75 lần, phản ánh sự bùng nổ hạ tầng số. Người dân ngày càng quen với mua sắm trực tuyến, sử dụng ví điện tử và ngân hàng số. Tuy nhiên, tại khu vực nông thôn, vấn đề niềm tin khi mua hàng online và kỹ năng số của người dân vẫn là thách thức.

Chính sách và kết quả triển khai

UBND tỉnh Nghệ An đã ban hành Kế hoạch 400/KH-UBND (2021–2025) về phát triển TMĐT, nhằm thu hẹp khoảng cách thành thị – nông thôn, gắn với Đề án đô thị thông minh.

Trong năm 2024, Sở Công Thương tổ chức 14 khóa đào tạo, 3 hội thảo chuyển đổi số, thu hút hơn 600 học viên, cùng hàng trăm doanh nghiệp tham gia. Ngoài ra, tỉnh Nghệ An vẫn duy trì hoạt động sàn thương mại điện tử 37nghean.com, coi đây là kênh quảng bá hiệu quả cho sản phẩm OCOP và các mặt hàng chủ lực của địa phương.

Theo Báo cáo Chỉ số TMĐT Việt Nam 2025 của Hiệp hội thương mại điện tử Việt Nam (VECOM), Nghệ An tiếp tục dẫn đầu Bắc Trung Bộ, đứng thứ 12 toàn quốc, tăng 4 bậc so với năm 2024. Đây là bước tiến đáng ghi nhận, phản ánh nỗ lực hoàn thiện hạ tầng và hỗ trợ doanh nghiệp tham gia TMĐT.

Cơ hội và thách thức

Trên bình diện quốc gia, tốc độ tăng trưởng TMĐT của Việt Nam rất ấn tượng (từ 8 tỷ USD năm 2018 lên 16,4 tỷ USD năm 2022, sau đó dự kiến 20,5 tỷ USD năm 2023), mở ra cơ hội cho cả Nghệ An. Sản phẩm nông nghiệp, thủ công của Nghệ An (trái cây, gạo, dược liệu, thủ công mỹ nghệ...) có tiềm năng xuất

khẩu và tiêu thụ trong nước thông qua TMĐT. Chương trình OCOP của tỉnh cũng định hướng gắn với TMĐT để nâng tầm sản phẩm địa phương. Việc phát triển kinh tế số cũng gắn liền với Đề án đô thị thông minh giai đoạn 2020-2025 của tỉnh. Tuy nhiên, thách thức lớn là năng lực quản lý và giám sát TMĐT, bao gồm vấn đề chống gian lận, hàng giả/hàng lậu trên nền tảng số. Nhiều doanh nghiệp chưa thực hiện đăng ký kinh doanh hay khai báo gian hàng TMĐT đúng quy định, dẫn tới việc quản lý khó khăn. Ngoài ra, sự cạnh tranh khốc liệt trên các sàn TMĐT lớn đòi hỏi doanh nghiệp phải xây dựng chiến lược bài bản để bền vững trên thị trường trực tuyến.

Trong những năm tới, TMĐT tại Nghệ An được dự báo sẽ tiếp tục phát triển nhanh chóng. Xu hướng chung của Việt Nam cho thấy quy mô kinh tế số và TMĐT sẽ tăng trưởng cao, với tổng giá trị giao dịch dự kiến tăng trưởng kép lên tới 20% (từ 30 tỷ USD năm 2023 lên gần 45 tỷ USD năm 2025) và lĩnh vực TMĐT chiếm ưu thế. Trong bối cảnh đó, Nghệ An nhiều khả năng tiếp tục cải thiện thứ hạng EBI khi đẩy mạnh các giải pháp số. Việc mở rộng kênh xuất khẩu qua TMĐT xuyên biên giới (như thị trường Trung Quốc, ASEAN) được tỉnh khuyến khích, nhất là với thế mạnh nông sản.

Triển vọng giai đoạn 2025–2030

Trong những năm tới, dự báo hình doanh qua TMĐT tại Nghệ An sẽ duy trì tốc độ tăng trưởng hai con số mỗi năm, đóng góp lớn vào kinh tế số. Công nghệ mới như AI, Big Data, blockchain truy xuất nguồn gốc sẽ được ứng dụng nhiều hơn trong TMĐT và chuỗi cung ứng.

Nếu khắc phục được những điểm nghẽn về logistics, nguồn nhân lực và an toàn thông tin, Nghệ An hoàn toàn có thể trở thành điểm sáng về TMĐT của Bắc Trung Bộ, đồng thời tiếp tục cải thiện thứ hạng Chỉ số TMĐT quốc gia.

Nghệ An đang từng bước xây dựng bức tranh kinh tế số rõ nét, với TMĐT là một trong những trụ cột chính. Chính quyền tỉnh đã có chiến lược rõ ràng, doanh nghiệp và người dân từng bước tham gia, hạ tầng số được cải thiện nhanh chóng. Tuy nhiên, để TMĐT phát triển bền vững, Nghệ An cần tiếp tục hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ, nâng cao kỹ năng số của người dân, đồng thời hoàn thiện logistics và cơ chế bảo vệ người tiêu dùng trực tuyến. Trong giai đoạn 2025 - 2030, nếu tận dụng tốt cơ hội, Nghệ An có thể trở thành trung tâm TMĐT mới của khu vực, đưa sản phẩm địa phương vươn xa hơn trên thị trường quốc tế.

Võ Thị Minh Trúc

Thống kê viên, Phòng Thống kê Tổng hợp